

Kolorektální karcinom v ordinaci praktického lékaře – jak identifikovat osoby ve zvýšeném riziku a kdy vyšetřovat přímé příbuzné

MUDr. Tomáš Grega, Ph.D.^{1,2}, prof. MUDr. Jan Bureš, CSc.^{1,2}, Mgr. Ondřej Ngo, Ph.D.^{3,4}, Ing. Monika Ambrožová^{3,4}, Mgr. Renata Chloupková^{3,4}, RNDr. Ondřej Májek, Ph.D.^{3,4}, prof. MUDr. Miroslav Zavoral, Ph.D.^{1,2}, doc. MUDr. Štěpán Suchánek, Ph.D.^{1,2}

¹Interní klinika, 1. lékařská fakulta UK a ÚVN – VFN Praha

²Ústav gastrointestinální onkologie, ÚVN – VFN Praha

³Národní screeningové centrum, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, Praha

⁴Institut biostatistiky a analýz, LF MU, Brno

Kolorektální karcinom patří celosvětově k nejčastějším malignitám a zaujímá třetí místo v incidenci zhoubných nádorových onemocnění. Praktičtí lékaři mají klíčovou roli nejen v oblasti primární prevence tohoto onemocnění, ale také v procesu časného zachycení již přítomných nádorových lézí. V úvodní části přehledu je podrobně diskutována epidemiologie kolorektálního karcinomu, současná data o incidenci a mortalitě, význam a výsledky populačního screeningového programu v České republice. Dále je zdůrazněna role primární péče v podpoře screeningových programů a v časném zachycení asymptomatických jedinců s vysokým rizikem vzniku kolorektálního karcinomu. Druhá část článku se již specificky zaměřuje na problematiku klinického hodnocení osob v primární péči, zejména s ohledem na identifikaci a stratifikaci rizikových jedinců s pozitivní rodinnou anamnézou kolorektálního karcinomu. Diskutovány jsou doporučené strategie sledování těchto pacientů a optimální postupy pro jejich další vyšetřování a případnou referenci ke specialistům.

Klíčová slova: kolorektální karcinom, screening, primární péče, rodinná anamnéza, hereditární syndromy.

Colorectal cancer in general practice – how to identify individuals at increased risk and when to screen first degree relatives

Colorectal cancer belongs among the most common malignancies worldwide and ranks the third place in the incidence among all malignant tumors. General practitioners play a crucial role not only in the primary prevention of this disease but also in the early detection of existing neoplastic lesions. The first part of this review discusses in detail the epidemiology of colorectal cancer, current data on incidence and mortality, and the importance and outcomes of the population-based screening program in the Czech Republic. Furthermore, the role of primary care is emphasized in promoting screening participation and in the early identification of asymptomatic individuals at high risk of colorectal cancer. The second part of the article specifically addresses the clinical assessment of subjects in primary care, particularly focusing on the identification and risk stratification of individuals with a positive family history of colorectal cancer. Recommended surveillance strategies for these patients are discussed, as well as optimal approaches for further evaluation and referral to specialists.

Key words: colorectal cancer, screening, primary care, family history, hereditary syndromes.

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Podpořeno Ministerstvem zdravotnictví ČR ve spolupráci s Agenturou pro zdravotnický výzkum ČR v rámci projektu č. NU22-08-00424 a výzkumnými projekty DZRVO – MO1012 (Ministerstva obrany ČR) a Cooperatio (Univerzity Karlovy).

Cit. zkr: *Med. Praxi.* 2025;22(4):243-251
<https://doi.org/10.36290/med.2025.062>
 Článek přijat redakcí: 11. 7. 2025
 Článek přijat k tisku: 6. 8. 2025

MUDr. Tomáš Grega, Ph.D.
 tomas.grega@uvn.cz